

Adam Dyc

**Konkordia Leuenberska –
wielki dokument
współczesnego ekumenizmu
między Kościołami
reformacyjnymi**

**16.03.2023 – 50. rocznica podpisania
Konkordii Kościołów reformacyjnych w Europie
o wspólnocie ambony i ołtarza**

*Wierzę w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela,
który od Ojca i Syna pochodzi. Który z Ojcem
i Synem wspólnie odbiera uwielbienie i chwałę;
który mówił przez Proroków.*

*Wierzę w jeden, święty, powszechny i apostołski
Kościół. Wyznaję jeden chrzest na odpuszczenie
grzechów i oczekuję wskrzeszenia umarłych.
I życia wiecznego w przyszłym świecie. Amen.*

**Fragment Nicejsko – Konstantynopolitańskiego Wyznania
Wiary**

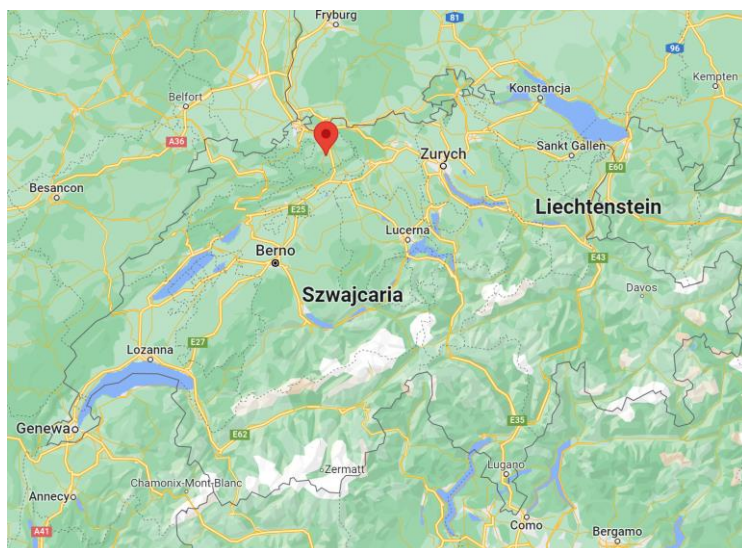
Powstanie Konkordii Leuenberskiej

Powstanie tego wielkiego dokumentu ekumenizmu poprzedził szereg rozmów kalwińsko-luterańskich. Pod patronatem Światowej Rady Kościołów w latach 1955–1959 doszło do rozmów wstępnych. Później, dzięki wspólnemu działaniu Światowego Aliansu Kościołów Reformowanych oraz Światowej Federacji Luterańskiej miał miejsce kolejny etap rozmów w latach 1964–1967. Uczestnicy tamtego spotkania postanowili rozważyć to, czy podziały powstałe w XVI w. miały nadal rację bytu. Później nadszedł czas na kolejny etap rozmów, które toczyły się w kraju Zwingliego i Kalwina, a dokładnie w miejscowości Leuenberg.

Tam oficjalni przedstawiciele Kościołów w czasie rozmów ustalili jasno, że celem jest ustanowienie wspólnoty eklezjalnej. W 1971 r. na wskutek rozmów opublikowano *Projekt Konkordii* i proszono o opinie. Autorzy tego tekstu wyrażali nadzieję, że działanie na rzecz wspólnoty kościelnej będzie aktywnym procesem, który będzie wymagał różnych zmian. Ponadto ich zdaniem proces ten może być zachętą dla różnych Kościołów protestanckich w innych częściach globu do budowania wspólnej drogi.

Ogłoszenie i podpisanie Konkordii Leuenberskiej

W czasie wspólnego posiedzenia **16 marca 1973 r.** przedstawiciele Kościołów luterzańskich, kalwińskich, unijnych oraz waldensów i braci czeskich (husyckich) podpisali ***Konkordię reformacyjnych Kościołów w Europie.***

Leuenberg w okolicach Bazylei –
miejsce podpisania *Konkordii Kościołów reformacyjnych w Europie*
(źródło: <https://www.google.pl/maps>)

Sygnatariusze

Według najnowszych danych (ze strony leuenberg.eu) Kościołów, które są sygnatariuszami ekumenicznego dokumentu jest obecnie 95. Są to wspólnoty wyrosłe z dziedzictwa Reformacji nowożytnej (np. luteranie), średniowiecznych ruchów odnowy (m.in. bracia czescy), a od 1997 r. w gronie sygnatariuszy znajduje się kilka Kościołów metodystycznych wyrosłych z reformy na łonie anglikanizmu w późnej nowożytności. W Rzeczypospolitej sygnatariuszami są Konkordii jest Kościół Ewangelicko-Augsburski i Kościół Ewangelicko-Reformowany. Dokument ten ma charakter przede wszystkim europejski, jednak wśród sygnatariuszy znalazło się kilka Kościołów z Ameryki Południowej, gdyż zostały one założone przez imigrantów ze Starego Kontynentu.

1. października 1973 r. powstała Leuenberska Wspólnota Kościołów, która w 2003 r. zmieniła nazwę na Wspólnotę Kościołów Ewangelickich w Europie. Zrzesza ona grono sygnatariuszy oraz kilka Kościołów, które współpracują wraz z nimi, ale bez podpisania ekumenicznego dokumentu. Co kilka lat odbywa się Zgromadzenie Ogólne Sygnatariuszy Konkordii. W czasie obrad przedstawiciele Kościołów przede wszystkim ustalają nowe cele wspólnej drogi. Dotychczas zwołano osiem takich zgromadzeń.

I Sigtuna (Szwecja, 1976 r.)

II Driebergen (Holandia, 1981 r.)

III Strasburg (Francja, 1987 r.)

IV Wiedeń (Austria, 1994 r.)

V Belfast (Wielka Brytania, 2001 r.)

VI Budapeszt (Węgry, 2006 r.)

VII Florencja (Włochy, 2012 r.)

VIII Bazylea (Szwajcaria, 2018 r.)

W okresie między zakończeniem poprzednich a zwołaniem nowych spotkań ekumenicznych pracuje 13-osobowa Rada na czele z 3-osobowym Prezydium. Warto wspomnieć, że od 2018 r. w Radzie zasiada przedstawiciel polskiego luteranizmu – Marcin Brzoska.

Dokument *Konkordii Kościołów reformacyjnych w Europie*

Konkordia Leuenberska to niezwykle ważny dokument współczesnego ekumenizmu. Od czasu jej powstania w 1973 r. ewangelicyzm europejski (wraz z pewną częścią ewangelicyzmu w Ameryce Łacińskiej) jest znacznie mniej podzielony. Konkordia dała wspólnotę ambony i ołtarza, co sprawiło, że mimo różnych ram organizacyjnych zborów ewangelicy urzeczywistniają to, co jest napisane w credo nicejsko – konstantynopolitańskim: *Wierzę w jeden, święty, powszechny i apostołski Kościół*. Wspólne praktyki religijne (w tym sakramentalne) i wzajemne uznanie ordynacji duchownych są świadczą o tych słowach z wyznania wiary. Ta wzajemna otwartość różnych Kościołów jest drogą zbudowaną na wspólnym rozumieniu Ewangelii.

Jezus Chrystus jest fundamentem Kościoła – *On gromadzi go i posyła, udzielając zbawienia przez zwiastowanie i sakramenty*. W związku z tym autorzy Konkordii stwierdzają, że w czasach Reformacji zgoda w sprawie właściwego głoszenia Ewangelii oraz udzielania sakramentów była konieczna i wystarczająca do prawdziwej jedności. Stanowi to punkt odniesienia dla odpowiednio zarysowanego w Konkordii pojmowania wspólnoty eklezjalnej.

Wszyscy Reformatorzy mimo podziałów doktrynalnych zgodnie uważali, że *probierzem życia i nauki Kościoła jest pierwotne i czyste świadectwo o Ewangelii na podstawie Pisma Świętego*. Każdy z nich składał świadectwo o wolnej i bezwarunkowej łasce Boga ofiarowanej przez życie, śmierć i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa wszystkim, którzy wierzą tej obietnicy.

Każdy z Ojców reform uważał, że o *praktyce i strukturze organizacyjnej Kościoła ma wyłącznie decydować jego zadanie przekazywania tego świadectwa światu, i że suwerenne Słowo Boga jest ponad ustanowionym przez ludzi porządkiem organizacyjnym wspólnoty chrześcijańskiej*. Głosząc to, pozostawali w jedności z całym chrześcijaństwem, przyjmując i odnawiając wyznanie wiary w Trójjedynego Boga i w bogocłowieczeństwo Jezusa Chrystusa, wyrażone w najstarszych symbolach Kościoła.

Sygnatariusze chcąc budować wspólnotę kościelną przedstawili w punktach zgodne rozumienie Ewangelii oraz podjęli kilka kwestii teologicznych znosząc wszelkie potępienia doktrynalne z czasów działalności Reformatorów. Postaram się opisać to w skrócie.

1. Ewangelia

Ewangelia to poselstwo o Zbawicielu Jezusie Chrystusie, który został ukrzyżowany i zmartwychwstał z miłości do grzeszników.

Właściwe rozumienie Ewangelii wyraża się w nauce o usprawiedliwieniu. Słowo Boże przez Ducha Świętego wzywa ludzi do pokuty i wiary. Ewangelia zapewnia grzesznikom usprawiedliwienie w Jezusie Chrystusie oraz przyszłe ustanowienie pełni Królestwa Bożego. Bóg przez swoje Słowo daje nowe życie i stwarza nową ludzkość.

Ewangelia daje możliwość wyznawcom Chrystusa pełnienia służby w świecie i gotowość ponoszenia w związku z nią cierpienia. Powinni oni wiedzieć, że wola Boga będąca nakazem i wspomogieniem ogarnia cały świat. Chrześcijanie powinni bronić sprawiedliwości ziemskiej i wszelkiego pokoju. Ponadto mają oni obowiązek szukać rozsądnych i właściwych rozwiązań oraz mieć w tym swój udział. Powinni oni czynić to w poczuciu odpowiedzialności przed Bogiem, oraz w przekonaniu, że On utrzymuje świat.

Na końcu wyrażono zachowanie w naukach Kościołów starożytnych wyznań wiary i przekonanie pochodzące z reformacyjnych konfesji, że trzonem Pisma Świętego jest tylko zbawcze pośrednictwo Chrystusa. Świadectwo o usprawiedliwieniu i wolnej łasce Boga, stanowi wyznacznik zwiastowania Kościoła.

2.Chrzest

Ewangelię głosi się w kazaniu, przez duszpasterstwo indywidualne oraz przez sakramenty Chrztu i Wieczerzy Pańskiej. W tych wszystkich praktykach Jezus Chrystus jest obecny przez Ducha Świętego.

Dzięki nim usprawiedliwienie w Synu Bożym jest udziałem ludzi, a Pan gromadzi swój Kościół.

Sakrament Chrztu jest udzielany wodą w imię Ojca, i Syna, i Ducha Świętego. Przez Chrztost Zbawiciel niepodważalnie przyjmuje do wspólnoty zbawionych grzesznika przez udzielenie mu możliwość nowego życia Nim. Duch Święty powołuje ochrzczonego do wiary, codziennej skruchy i posłuszeństwa.

3. Wieczerza Pańska

W tym sakramencie Jezus Chrystus udziela wiernym samego siebie wraz z chlebem i winem. Dokonuje On odpuszczenia grzechów i odnawia wiarę. Daje doświadczenie członkostwa w Jego ciele. Umacnia nas, abyśmy służyli bliźnim.

Przez Wieczerzę Pańską jest także zwiastowana śmierć Chrystusa, przez którą Bóg daje pojednanie z grzesznikami. Głoszona jest również obecność Zmartwychwstałego pośród wiernych i oczekiwane jest Jego przyszłe nadejście w chwale. Na podstawie wspólnej zgody o Wieczerzy Pańskiej wszelkie potępienia doktrynalne z przeszłości nie mają znaczenia.

3. Chrystologia

Bóg w Jezusie Chrystusie złożył się w ofierze za grzeszników. Dzięki Duchowi Świętemu ukrzyżowany i zmartwychwstały Zbawiciel jest obecny w Słowie, Chrztosie i Wieczerzy Pańskiej. Ze względu na dawny sposób myślenia należy odpowiednio zwrócić uwagę

na kalwińską naukę w kwestii Bożej i ludzkiej natury Chrystusa w nienaruszalnej postaci oraz na luterzańską naukę o jedności Syna Bożego jako osoby. Wszelkie potępienia w tej sprawie zostały zniesione.

4.Predestynacja

Każdy wierzący pokładający ufność w Ewangelii może być pewny zbawienia i wielbić Boga za wybór przez Jego łaskę. O wyborze można tylko mówić w związku z powołaniem do życia wiecznego w Jezusie Chrystusie. Niestety nie każdy przyjmuje Ewangelię, jednak autorzy dokumentu wyrażają myśl, że Boże postępowanie z ludzkością jest okryte tajemnicą. Zwracają oni uwagę na wagę ludzkich decyzji oraz na to, jak możliwy jest Boży zamysł powszechnego zbawienia. Pismo Święte nie daje podstaw do przekonania, że Bóg w swym odwiecznym wyroku ostatecznie potępił konkretne jednostki lub narody. Na podstawie wspólnej zgody dawne potępienia w tej kwestii straciły swoją wagę.

Znaczenie Konkordii Leuenberskiej

Najbardziej widocznym skutkiem podpisania *Konkordii Kościołów reformacyjnych w Europie* jest ustanowienie wspólnoty eklezjalnej między różnymi Kościołami ewangelickimi w Europie oraz kilkoma w Ameryce Łacińskiej na zasadzie jedności w różnorodności. Przez zwolenników ekumenizmu dokument ten jest postrzegany pozytywnie, jednak mogą znaleźć się również środowiska, które np. ze względu na konfesyjne definicje teologiczne mogą niechętnie patrzeć na Konkordię Leuenberską. Są to różne oceny z perspektywy ekumenicznej i teologicznej.

Kwestia jedności Kościoła pojawia się również na stronach Pisma Świętego. W Ewangelii św. Jana (17;21) Chrystus mówi takie słowa w modlitwie do Ojca:

Aby wszyscy byli jedno, jak Ty, Ojcze, we mnie, a Ja w tobie, aby i oni w nas jedno byli, aby świat uwierzył, że Ty mnie posłałeś.

Co znaczą słowa *aby i oni w nas jedno byli, aby świat uwierzył, że Ty mnie posłałeś*? Myślę, że chodzi tutaj o postawę chrześcijan – postawę życia zbudowaną na zasadach ewangelicznych, która powinna przyciągać ku prawdzie w Chrystusie tych, którzy są niechętni religii chrześcijańskiej.

Postawę taką można to streścić w słowach Apostoła Pawła z listu do Kolosan (3; 15 – 17):

A w sercach waszych niech rządzi pokój Chrystusowy, do którego też powołani jesteście w jednym ciele; a bądźcie wdzięczni.

Słowo Chrystusowe niech mieszka w was obficie; we wszelkiej mądrości nauczajcie i napominajcie jedni drugich przez psalmy, hymny, pieśni duchowne, wdzięcznie śpiewając Bogu w sercach waszych;

I wszystko, cokolwiek czynicie w słowie lub w uczynku, wszystko czyńcie w imieniu Pana Jezusa, dziękując przez Niego Bogu Ojcu.

Apostoł w tych słowach mówi, aby chrześcijanie unikali podziałów, dbali o wzajemnie o pobożność, pokój, dobro i miłość – wszystko to w Jezusie Chrystusie oraz w wdzięczności wobec Niego.

Podziały wyznaniowe nie znikną w momencie, ale wspólnota otwartości i jedności w różnorodności zbudowana na otwartości to dziś bardzo dobre odzwierciedlenie słów Apostoła.

Zarówno na podstawie słów Chrystusa oraz Apostoła Pawła można uznać, że wolą Bożą jest, aby Jego Kościół był w jedności. Dlatego chrześcijanie są powołani do jej budowania.

Źródła

- Cytat z Pisma Świętego autor zaczerpnął z przekładu Biblii Warszawskiej [dostęp: 12.03.23] <<http://biblia-online.pl/>>
- Strona Wspólnoty Kościołów Ewangelickich w Europie [dostęp: 11.03.23] <<https://www.leuenberg.eu/>>
- 40 lat Konkordii Leuenberskiej [w]: old2020.luteranie.pl, data publikacji – 01.03.13 [dostęp: 11.03.23] <https://old2020.luteranie.pl/nawosci/40_lat_konkordii_leuenberskiej,730.html>
- prof. dr hab. Karol Karski, Historia tekstu Konkordii Leuenberskiej [w]: old.luteranie.pl/www/biblioteka, [dostęp: 11.03.23] <<http://old.luteranie.pl/www/biblioteka/dteologia/konkordia-leuen-hist.htm>>
- Konkordia Leuenberska 1973, tłum. prof. dr hab. Karol Karski [w]: old.luteranie.pl/www/biblioteka, [dostęp: 11.03.23] <<http://old.luteranie.pl/www/biblioteka/dteologia/konkordia-leuenbreska.htm>>
- Wspólnota Kościołów Ewangelickich w Europie [w]: wikipedia.pl, ostatnia edycja strony – 25.10.22 [dostęp: 11.03.23] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Wsp%C3%B3lnota_Ko%C5%9Bcio%C5%82%C3%B3w_Ewangelickich_w_Europie>
- Konkordia Leuenberska [w]: wikipedia.pl, ostatnia edycja strony – 17.10.22 [dostęp: 11.03.23] <https://pl.wikipedia.org/wiki/Konkordia_Leuenberska>
- Metodyzm [w]: wikipedia.pl, ostatnia edycja strony – 09.02.23 [dostęp: 11.03.23] <<https://pl.wikipedia.org/wiki/Metodyzm>>